

Seminarul național

LIMITE ȘI EXCEPȚII ÎN DREPTUL DE AUTOR

CADRU JURIDIC

APLICARE

În zilele de 17-18 septembrie a.c., a avut loc la Mangalia **Seminarul național dedicat limitelor și excepțiilor în domeniul dreptului de autor**, organizat de către **Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (ORDA)** în cooperare cu **Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI)**. De asemenea, organizarea seminarului a fost sprijinită de Uniunea Editorilor din România (UER), Asociația Editorilor din România (AER), Uniunea Producătorilor de Fonograme din România (UPFR), Asociația Științifică de Dreptul Proprietății Intelectuale (ASDPI) și editura Universul Juridic.

Pe lângă reprezentanții acestora, au participat și cei ai organismelor de gestiune colectivă COPYRO, CREDIDAM, VISARTA, ADPFR și PERGAM, ai Ministerului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național (MCCPN), ai Ministerului Public, Asociației Producătorilor și Distribuitorilor de Echipamente de Tehnologia Informațiilor și Comunicațiilor (APDETIC), ROMINVENT – agenție specializată în domeniul proprietății industriale, Asociației de Standardizare din România (ASRO), ai Regiei Autonome Monitorul Oficial – Redacția publicații legislative și ai Bibliotecii Naționale a României. Totodată, au onorat invitația de participare numeroși judecători, avocați și consilieri în proprietate industrială.

Lucrările seminarului au avut loc sub eminenta experiență și expertiză a doamnei **Rodica Pârvu, director general al ORDA** și s-au bucurat de participarea **experților internaționali dl. Jorgen Blomqvist, director al Departamentului Drepturi de Autor din cadrul OMPI și dr. Lucie Guibault**^[1], profesor la Institutul de Drept

Informațional al Universității din Amsterdam. Subiectele abordate în prima zi au fost: limitele și excepțiile prevăzute în legislația internă și internațională a dreptului de autor și drepturilor conexe, utilizarea de scurte citate dintr-o operă în cadrul manualelor școlare, dreptul la citare, aplicarea în timp a prevederilor legale în materie și dreptul de împrumut public.

Astfel, a fost prezentată evoluția în timp a prevederilor naționale privind limitele și excepțiile în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe, respectiv aplicarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 8/1996, precizându-se încă odată faptul că limitele și excepțiile de la dreptul de autor și drepturile conexe pot fi avute în vedere numai prin **aplicarea cumulativă a „regulii celor 3 pași”** (*the 3 step test*), și anume: **limita sau excepția trebuie prevăzută în mod expres în lege, trebuie să nu contravină utilizării normale a operei și să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare**. Regula este stabilită în baza art. 9 (2) din Convenția de la Berna, art. 13 din Acodul TRIPS, art. 10 (2) din Tratatul OMPI privind dreptul de autor și a art. 16 (2) din Tratatul OMPI privind interpretările și fonogramele. La nivelul Uniunii Europene, regula este reglementată în art. 5 (5) din Directiva privind societatea informațională.

Directiva privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională reglementează, în cuprinsul art. 5, majoritatea excepțiilor și limitelor privind dreptul de autor, respectiv un

În acest număr:

Franța
dosarul
HADOPI
pro și contra

număr de 21 de excepții și limitări. Această listă este exhaustivă, iar excepțiile și limitările sunt opționale.

Singura excepție obligatorie este prevăzută de art. 5 (1) din Directivă și se referă la actele provizorii de reproducere care sunt tranzitorii sau accesorii și constituie o parte integrantă a unui proces tehnologic. Această excepție de la dreptul de reproducere este prevăzută în art. 33 alin. (3) din Legea nr. 8/1996.

Alte excepții și limitări de la dreptul de autor sunt prevăzute și în alte Directive europene. **Directiva privind protecția juridică a programelor pentru calculator** (art. 5) reglementează excepțiile referitoare la copiile de siguranță și actele de decompilare în scop de analiză, de studiu și pentru utilizarea programului pentru calculator conform destinației sale, inclusiv pentru a corecta erorile. De asemenea, **Directiva privind protecția juridică a bazelor de date** reglementează anumite excepții privind reproducerea în scopuri private a unei baze de date neelectronice, sau atunci când baza de date se utilizează numai în scopuri didactice sau de cercetare științifică, sub rezerva de a indica sursa și în măsura justificată de scopul necomercial urmărit.

Având în vedere cele menționate mai sus, dr. Lucie Guibault a afirmat faptul că, **la nivelul statelor membre, Directiva privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională nu este armonizată în ceea ce privește formularea și scopul limitelor și excepțiilor**, un exemplu elocvent în acest sens fiind copia privată, a cărei implementare diferă de la un stat membru la altul. Sigurile excepții armonizate la nivelul Uniunii sunt cele privind programele pentru calculator și bazele de date.

Expertul internațional dl. Jorgen Blomqvist, director al Departamentului Drepturi de Autor din cadrul OMPI, a precizat că **necesitatea reglementării limitelor și excepțiilor de la dreptul de autor rezultă** pe de o parte din drepturile fundamentale sau constituționale, reflectând interesul public, cum sunt libertatea de exprimare, informare, educație și cultură, și, pe de altă parte, din incapacitatea și imposibilitatea de a controla anumite utilizări ale unei opere, de exemplu în cazul copiei private.

În continuare, expertul internațional a precizat faptul că **limitele și excepțiile privind dreptul de autor sunt reglementate în trei modalități**: excluderea anumitor categorii de opere de la autorizarea titularilor de drepturi și de la plata remunerațiilor privind dreptul de autor (de exemplu textele oficiale de natură legislativă, administrativă, știrile și informațiile de presă etc), utilizarea operelor fără plata unei remunerații pentru anumite scopuri (de exemplu, uz personal, în scop de analiză, critică, educație, cercetare științifică etc) și stabilirea unor licențe obligatorii (de exemplu, pentru înregistrările sonore). De asemenea, expertul a precizat că în unele

state au fost încheiate licențe colective extinse între organisme de gestiune colectivă și utilizatori pentru anumite categorii de utilizări ale unei opere care intră sub incidența limitelor și excepțiilor de la dreptul de autor.

În privința manualelor școlare, au fost aduse în discuție prevederile art. 33 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 8/1996 și faptul că nu există o definiție a noțiunii de „scurte citate”, ceea ce a condus la numeroase probleme practice legate de autorizarea utilizării unor opere. Din acest punct de vedere, participanții au scos în evidență necesitatea încheierii anumitor acorduri sau coduri de bune practici între utilizatori și organisme de gestiune colectivă care să reliefeze aspecte precum dimensiunea „scurtelor citate” și autorizarea utilizării printr-o gestiune colectivă obligatorie, pentru a evita aspecte practice de natură să încalce drepturile exclusive ale autorilor sau titularilor drepturilor de utilizare.

Dreptul la citare a fost expus într-o viziune eseistică, făcându-se distincție între citarea ilicită și cea licită, caracterizată prin faptul că aceasta se realizează după opere aduse la cunoștință publică în mod legal, se realizează printr-o reproducere identică a pasajului citat, reproducerea nu alterează sub nici o formă sensul textului reproduș, dimensiunea citatului este redusă și reproducerea citatului nu îl prejudiciază pe autorul citat. **Dreptul la citare este justificat de un triplu interes**: cel al publicului larg referitor la cultură, educație, știință și liberă exprimare, cel al autorului, deoarece constituie un criteriu de evaluare a operei sale și cel al cunoașterii, libertății de accesare a operelor. De asemenea, au fost aduse în discuție creativitatea, ca element de bază al unei opere, precum și sancționarea infracțiunii de plagiat, ca formă de protecție împotriva modificărilor aduse unei opere.

În ceea ce privește **aplicarea succesivă în timp a Legii dreptului de autor și drepturilor conexe**, a fost subliniat faptul că durata protecției unei opere reprezintă prin ea însăși o limitare a dreptului de autor, deoarece drepturile patrimoniale ale titularilor de drepturi sunt limitate în timp; astfel, ele durează tot timpul vieții autorului, iar ulterior se transmit prin moștenire pe o durată de 70 de ani. Sub acest aspect, reprezentanții COPYRO au expus opinia acestui organism de gestiune colectivă în ceea ce privește aplicarea prevederilor art. 25 teza II din Legea nr. 8/1996, conform căroră, în cazul în care nu există moștenitori, exercițiul drepturilor patrimoniale de autor revine organismului de gestiune colectivă.

Opinia COPYRO pentru acest aspect al aplicării legii dreptului de autor a fost contrazisă de către reprezentantul Ministerului Public, doamna **procuror Monica Pop**. Domnia sa a expus și activitatea Serviciului de coordonare din domeniul proprietății intelectuale din cadrul Ministerului Public în ceea ce privește domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe în perioada

2005-2008. Astfel, din 11.000 de dosare operate, mai mult de 7.000 au vizat infracțiunea de comunicare publică fără autorizarea titularilor de drepturi, iar peste 50% din cazurile instrumentate au fost soluționate cu aplicarea art. 18¹ din Codul de procedură penală. Din acest motiv, domnia sa a susținut că **fapta de comunicare publică trebuie dezincriminată ca infracțiune și reglementată ca și contravenție**. Sub aspect statistic 2005-2008, trimerterile în judecată pentru infracțiuni în domeniu au scăzut de la 5% la 2%; astfel, în **2006 au fost încheiate 152 de rechizitorii**, în **2007 - 162** iar în **2008 - 90**. Participanții au evidențiat încă o dată faptul că titularii de drepturi conexe beneficiază doar de un drept la remunerație echitabilă pentru comunicarea publică, de aceea organismele de gestiune colectivă nu trebuie să autorizeze această utilizare a fonogramelor și se pot adresa instanțelor de judecată civile în cazul încălcării drepturilor lor.

Ultima sesiune de comunicări din prima zi a seminarului a fost dedicată dreptului de împrumut public. Astfel, a fost nuanțată situația la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene și la nivelul României privind acest drept.

Din punct de vedere conceptual, **dreptul de împrumut public** are în vedere, pe de o parte, dreptul patrimonial distinct și exclusiv al autorului sau al titularului de drepturi de a autoriza sau de a interzice împrumutul operei sale, după ce aceasta a fost distribuită publicului, sub forma autorizației directe sau realizată prin intermediul organismelor de gestiune colectivă, și, pe de altă parte, un drept la remunerație, datorat titularului de drepturi pentru împrumutul public al operei sale. Prin „împrumut” se înțelege punerea la dispoziție a unei opere spre utilizare, realizată cu respectarea următoarelor condiții cumulative: cu autorizarea autorului, pentru un timp limitat, fără un avantaj economic sau comercial direct ori indirect și prin intermediul unei instituții care permite accesul publicului în acest scop. Dreptul de împrumut public nu este reglementat de nici o Convenție sau Tratat internațional din domeniu, și nici de Acordul TRIPS; cu toate acestea, în anul 1992, Comisia Europeană a adoptat Directiva privind dreptul de închiriere și de împrumut (Directiva 92/100/CEE), care este în prezent singura reglementare supranațională privind dreptul de împrumut și care stabilește cadrul legal specific dreptului de autor pentru recunoașterea de către Statele Membre a dreptului de împrumut pentru autori și alți titulari de drepturi. Art. 5 din Directivă permite Statelor Membre să deroge de la dreptul exclusiv privind împrumutul public cu condiția plății cel puțin a unei remunerații echitabile către autori și alți titulari de drepturi. Mai mult decât atât, Statele pot stabili cuantumul remunerației, pot excepta anumite categorii de instituții (nu toate instituțiile) de la plata remunerației și de asemenea, pot acorda prioritate obiectivelor culturale naționale în stabilirea sistemului de împrumut public.

Conform prevederilor art. 5 din Directiva mai sus menționată, transpus în Legea nr. 8/1996, **împrumutul public efectuat prin bibliotecă nu necesită autorizarea autorului și dă dreptul acestuia la o remunerație echitabilă**, ce nu poate face obiectul vreunei renunțări. Prin excepție, **remunerația echitabilă nu se datorează în cazul în care împrumutul este efectuat prin bibliotecile instituțiilor de învățământ și prin bibliotecile publice cu acces gratuit**. Rezultă astfel că **prevederile Directivei au fost transpuse incorect¹ în cadrul legislației naționale din România, deoarece sunt exceptate de la plata remunerației echitabile bibliotecile din toate instituțiile de învățământ și toate bibliotecile publice cu acces gratuit**. Din acest motiv sistemul dreptului de împrumut public nu a fost pus în practică, iar, în prezent, în România nu există o metodologie în vigoare care să aibă ca obiect împrumutul public; prin urmare, organismele de gestiune colectivă nu au colectat remunerații având ca sursă acest drept, iar titularii de drepturi nu au beneficiat de remunerațiile cuvenite.

Și din punctul de vedere al implementării dreptului de împrumut public, **Directiva privind dreptul de închiriere și de împrumut nu este armonizată la nivelul statelor membre**, astfel în unele țări (Belgia, Estonia, Lituania) dreptul de împrumut se bazează pe tradiția dreptului de autor, stabilindu-se prin lege o remunerație suplimentară în beneficiul autorilor operelor împrumutate sau cumpărate de către bibliotecă. În alte țări (Danemarca, Finlanda, Germania, Italia, Letonia, Marea Britanie, Norvegia, Slovenia, Suedia), legea recunoaște și consimte legitimitatea unui avantaj al autorilor cu titlul de „împrumut” și instaurează un sistem social (sprijinire) a creației, în principal a celei literare, iar în alte țări se supune unui concept mixt în care remunerația vărsată direct titularilor de drepturi (autorilor) se împletește cu o prelevare destinată acțiunii sociale (Franța). În România, încă din anul 2007, ORDA a propus în proiectul de modificare și completare a Legii nr. 8/1996, modificarea prevederilor legale ce contravin Directivei; astfel, **propunerea legislativă are în vedere următoarea modificare a art. 14⁴ alin. (3):** *“Remunerația echitabilă prevăzută pentru împrumutul public nu se datorează, în cazul în care împrumutul este realizat prin bibliotecile instituțiilor de învățământ preuniversitar.”* Prin urmare, vor fi excluse de la plata remunerației doar bibliotecile publice din învățământul preuniversitar, și anume bibliotecile din licee și școli. A fost adusă în discuție și Conferința Europeană asupra Dreptului de Împrumut Public desfășurată la București în anul 2008, precum și faptul că **în România principalul aspect problematic în aplicarea acestui drept îl constituie obținerea fondurilor necesare implementării sistemului și de aceea este necesară adoptarea unei strategii comune de acțiune de către toți factorii implicați în acest demers**.

¹ Această prevedere face obiectul, printre altele, al observațiilor Comisiei Europene privind armonizarea legislației interne cu cea comunitară.

Cea de a doua zi a seminarului a fost dedicată aspectelor privind copia privată și ultimelor propuneri legislative în domeniu în privința persoanelor cu dizabilități de vedere. În România, **evoluția în timp a prevederilor legale în privința copiei private au cuprins mai multe perioade.** O primă perioadă a fost cuprinsă între anii 1996-2005, odată cu adoptarea Legii nr. 285, când remunerația compensatorie pentru copia privată reprezenta 5% și se plătea pentru orice tip de suporturi și aparate. O altă perioadă a fost cuprinsă între 30 iulie 2004 și 19 septembrie 2005, când a intrat în vigoare O.U.G. nr. 123/2005. În această perioadă, era prevăzută o limitare procentuală pentru suporturile și aparatele pentru care se plătea remunerația compensatorie pentru copia privată; astfel, pentru coli de hârtie pentru copiator format A4, de la 0,5% la 1%, pentru alte suporturi, de la 3% la 7% și pentru aparate, de la 0,5% la 1,5%. În această perioadă, a fost negociată o primă listă a suporturilor și aparatelor pentru care se datora remunerația compensatorie, precum și procentele datorate; de exemplu, pentru fotocopiatoare a fost prevăzut

1%, pentru CD-uri și DVD-uri, 3% și pentru MP3 recordere, 1%. O ultimă perioadă este cuprinsă între intrarea în vigoare a Legii nr. 329/2006 (3 august 2006) și prezent, când legea prevede procentele de plată pentru suporturile și aparatele care permit reproducerea, respectiv, pentru coli de hârtie pentru copiator, format A4, 0,1%, pentru alte suporturi, 3% și pentru aparate, 0,5%. În anul 2009, a fost negociată o nouă listă a suporturilor și aparatelor pentru care se datorează remunerația compensatorie pentru copia privată, printre care se numără și telefoanele mobile, hard-disk-urile, suporturile Blue-ray. Față de acest aspect, reprezentantul CREDIDAM a apreciat că APDEITIC, asociația utilizatorilor în domeniu, a adus „normalitatea” pe piața românească a negocierilor dintre utilizatori și organismele de gestiune colectivă, deoarece și-a asumat importanța negocierilor, spre deosebire de asociațiile din alte domenii.

De asemenea, a fost prezentată **evoluția încasărilor având ca obiect remunerația compensatorie pentru copia privată.** Acestea au fost:

OGC	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
UCMR-ADA	212.913	440.975	827.500	1.693.194	1.556.787	3.299.774	1.641.740
COPYRO	958.983	1.265.527	1.487.048	1.417.393	2.031.136	3.600.650	2.877.280
DACIN-SARA	45.402	157.486	88.183	88.837	120.715	159.679	78.168
VISARTA	0	34.355	44.387	27.402	61.153	113.220	149.328
CREDIDAM	360.157	561.547	576	749.001	267.408	869.155	1.574.256
UPFR	56.959	101.651	203.504	462.720	528.994	1.026.168	1.096.611
UPFAR-ARGOA	76.792	143.667	112.914	114.628	226.007	226.007	202.687
ADPFR	-	-	-	-	-	-	-

[Sumele din tabel sunt indicate în RON]

În continuarea prezentărilor, UPFR, colector unic al remunerației compensatorii pentru copia privată în domeniul digital, a prezentat activitatea acestui organism de gestiune colectivă în domeniu.

În privința copiei private, participanții la seminar au precizat și aspectele legate de necesitatea modificării Legii nr. 8 prin introducerea la repartizarea remunerației compensatorii pentru copia privată în domeniul digital inclusiv a autorilor de opere scrise și a reglementării plății remunerației pentru suporturile și aparatele din circuitul comunitar. Față de aceste aspecte, ORDA a precizat faptul că aceste aspecte au fost avute în vedere și integrate în proiectul de modificare și completare a Legii nr. 8/1996 încă din anteproiectul elaborat în anul 2007.

Ultima sesiune de comunicări a seminarului a fost dedicată **noilor tendințe în domeniul dreptului de autor privind limitele și excepțiile pentru persoanele cu dizabilități de vedere.**

La cea de a 18-a sesiune a Comitetului Permanent pentru Drepturi de Autor și Drepturi Conexe (OMPI), Brazilia, Ecuador și Paraguay au înaintat proiectul de tratat al Uniunii Mondiale a Orbilor (Doc. SCCR/18/5) privind limitele și excepțiile în domeniul dreptului de autor pentru persoanele cu dizabilități de vedere, justificat

printre altele de asigurarea accesului complet și egal la informație și comunicare al persoanelor cu dizabilități de vedere, conform principiului egalității de șanse, de creștere a motivării editorilor pentru a publica operele într-un format accesibil persoanelor cu dizabilități și de asigurare, la nivel internațional, a unui cadru legal adaptat provocărilor și oportunităților impuse de dezvoltarea economică, socială, culturală și tehnologică. Scopul tratatului l-ar constitui asigurarea măsurilor pentru publicarea și distribuirea operelor în formate accesibile orbilor, persoanelor cu o capacitate de vedere scăzută, sau cu alte dizabilități în citirea unui text.

Limitele și excepțiile de la dreptul de autor prevăzute de acest proiect de tratat se referă la: preschimbarea operei într-un format accesibil persoanelor cu dizabilități de vedere, furnizarea formatului accesibil, copierea acelui format de către o persoană cu deficiențe de vedere, prin orice mijloace și dreptul persoanei cu deficiențe de vedere, căreia o operă i-a fost comunicată prin mijloace cu fir sau fără fir, de a face o copie a operei, fără autorizarea titularului de drepturi, dacă aceasta se realizează exclusiv în scop personal. Propunerea de tratat prevede că preschimbarea operei într-un format accesibil, furnizarea și copierea formatului accesibil, precum și inițierea pașilor

intermediari sunt permise și în cazul agenților economici, pentru închirierea în scop comercial a copiilor în format accesibil, în anumite condiții prevăzute alternativ: respectiv, dacă activitatea este întreprinsă pentru obținerea de profit, dar numai dacă utilizările se afla sub incidența excepțiilor și limitelor drepturilor exclusive, care sunt permise fără plata remunerației către titularii de drepturi, dacă activitatea este desfășurată de un agent economic în scop non-profit și numai pentru a extinde accesul persoanelor cu deficiențe de vedere la opere, sau dacă opera/copia acesteia, ce urmează a fi preschimbate în format accesibil, nu sunt disponibile în mod rezonabil. Persoana ce pune la dispoziție acest format înștiințează titularul de drepturi despre aceasta utilizare și plătește remunerația.

În ceea ce privește această propunere de tratat, expertul internațional dl. Jorgen Blomqvist a precizat că întrebarea care se pune este dacă este necesar un tratat în acest domeniu, sau dacă reglementările existente sunt suficiente. **Discuțiile la nivelul statelor membre OMPI asupra acestei propuneri vor continua și se încrui pe agenda OMPI referitoare la limitele și excepțiile de la dreptul de autor alături de cele privind bibliotecile, arhivele și cele pentru educație.** Dna. director general al ORDA Rodica Pârvu a precizat că **la nivelul țării noastre, vor fi continuate demersurile interne privind analiza acestui aspect și pentru formularea unui punct de vedere asupra propunerii de tratat.**

De asemenea, în cadrul lucrărilor seminarului a fost adusă în discuție inițierea de către Comisia Europeană a transpunerii în Europa a proiectului de digitalizare a cărților derulat de Google în S.U.A. și întâlnirile care au avut loc cu această ocazie între reprezentanții Comisiei și cei ai titularilor de drepturi și ai utilizatorilor. S-a precizat totodată că, în Europa, Comisia sprijină digitalizarea și accesibilitatea online a patrimoniului cultural european prin intermediul **proiectului Europeana², biblioteca digitală europeană**, prin care în prezent pot fi accesate 4.6 milioane de cărți, hărți, fotografii, videoclipuri și ziare.

Lucrările seminarului au reliefat încă odată faptul că precizarea limitelor și excepțiilor de la dreptul de autor și aplicarea lor adecvată legislației interne constituie un aspect deosebit de important în exercitarea dreptului de autor și drepturilor conexe, mai ales în contextul provocărilor generate de utilizarea și promovarea utilizării opere-

lor și produselor purtătoare de drepturi conexe pe Internet și sub formă digitală, în general.

Obținerea echilibrului necesar între remunerarea titularilor de drepturi și utilizarea operelor de către publicul larg reprezintă un deziderat la a cărui îndeplinire trebuie să conlucreze toți factorii implicați: titulari de drepturi, organisme de gestiune colectivă, utilizatori, publicul larg și autoritățile publice.

Încheierea unor acorduri între organismele de gestiune colectivă și utilizatori privind punerea în aplicare a unor prevederi ale Legii nr. 8/1996 devine din ce în ce mai stringentă pentru deblocarea unor aspecte practice, de exemplu prin delimitarea noțiunii de „scurte citate”. De asemenea, pentru deblocarea unor aspecte practice ivite în activitatea de gestiune colectivă, cum sunt dreptul de împrumut public sau plata remunerației compensatorii pentru copia privată pentru aparatele și suporturile introduse în România prin intermediul comerțului intracomunitar, se impune modificarea și completarea Legii nr. 8/1996.

Totodată, a fost preconizată continuarea eforturilor pentru obținerea fondurilor necesare remunerării titularilor de drepturi pe baza sistemului de împrumut public, precum și pentru o implementare coerentă a administrării remunerației compensatorii pentru copia privată.

Cadrul internațional și european în privința limitelor și excepțiilor de la dreptul de autor a fost expus într-o manieră plină de profesionalism și elocvență de cei doi experți internaționali prezenți la seminar, prin sublinierea celor mai importante aspecte din domeniu.

Prezența deosebit de activă a participanților a scos în evidență încă odată importanța subiectului atât din punct de vedere practic, cât și teoretic.

Concluzionând, seminarul, manifestare făcând parte din Programul de cooperare dintre Guvernul României și OMPI și de implementare a Directivei privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, a constituit un important mijloc de informare asupra limitelor și excepțiilor din domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe și un forum de dezbateri asupra aspectelor practice determinate de punerea în aplicare a acestora.

Direcția Registre, Gestiune Colectivă și Relații cu Publicul

Mangalia, 17-19 septembrie 2009

² <http://www.europeana.eu/portal/>

În imagine, de la stânga: dna **Adriana Popp**, dna **Monica Pop**, dna **Rodica Pârvu**, dl **Jorgen Blomqvist**, dna **Lucie Guibault**

Prezentările au fost urmărite cu real interes de către un public avizat

Dna procuror **Monica Pop**, reprezentantă a Ministerului Public

Dna **Rodica Pârvu**, director general al ORDA

Dna avocat **Liliana Savu**, dl **Ștefan Gheorghiu** (CREDIDAM) Dna **Rodica Pârnu**, dl **Jorgen Blomqvist**, dna **Lucie Guibault**

Foto ORDA

Franța

Textul legii Hadopi 2 a fost adoptat la 22 septembrie și de senatorii francezi, după validarea acestuia de către Comisia mixtă paritară. Textul așa numitei Hadopi 2 completează proiectul Hadopi 1, ale cărui prevederi referitoare la reprimarea descărcărilor ilegale de pe Internet fuseseră amendate în iunie a.c. de către Consiliul Constituțional. Parcursul adoptării noii legislativ. Nu este, totuși, exclus ca planul scenei legislative și politice, că va sesiza din nou Consiliul Constituțional pentru a cere invalidarea procedurilor de recurs cu judecător unic și a procedurii ordonanței penale. În continuare, reproducem câteva fragmente, pe care le-am considerat semnificative, din luările de poziție pro și contra acestui proiect.

DOSAR HADOPI

Legea HADOPI a fost adoptată

Legea HADOPI (după numele instituției însărcinate cu aplicarea sa - *Haute autorité pour la diffusion des oeuvres et la protection des droits sur Internet*), prevede, în cazul identificării de descărcări ilegale și repetate suspendarea, după o serie de avertismente, a abonamentului la Internet al persoanei respective, în baza unui ordin judecătoresc. Legea ar putea fi pusă în aplicare rapid, însă „primele avertismente” transmise internauților care descarcă ilegal conținuturi nu vor fi trimise „decât la începutul anului viitor”, a precizat raportorul textului, parlamentarul UMP Franck Riester.

„Sancțiunile vor fi probabil destul de puține, deoarece cred în eficiența măsurilor de descurajare”, a apreciat, la rândul său, ministrul Culturii Frédéric Mitterrand, nepotul fostului președinte socialist francez François Mitterrand.

25 septembrie 2009

SURSA: Mediafax

<http://www.capital.ro/articol/autoritatile-franceze-nu-i-iarta-pe-cei-care-descarca-ilegal-continut-de-pe-net-125626.html>

Declarația IFPI

(International Federation of the Phonographic Industry)

Industria copyright-ului - din domeniile muzicii, filmului, televiziunii, cărților - se confruntă cu pericolul grav al pirateriei online, care subminează posibilitățile oferite artiștilor de a fi plătiți pentru munca lor. Guvernul Franței a sesizat mai bine ca oricare alt guvern pericolul crizei care se profilează, dacă nu se iau măsuri energice pentru preîntâmpinarea ei.

Noua lege franceză (Legea HADOPI - *n.trad*) constituie o foarte bună abordare și un exemplu pentru restul lumii. Ea va pune în aplicare măsuri rezonabil proporționate, care vor avea un impact real asupra pirateriei online, respectând drepturile internautului de rând, ale utilizatorului legitim.

Note:

- În august 2007, președintele Sarkozy îl mandatează pe **Denis Olivennes**, pe atunci, președinte al **FNAC** (*Fédération nationale d'achats des cadres*), împreună cu un comitet de experți, să găsească soluții pentru a lupta contra pirateriei online și pentru dezvoltarea ofertei legale de conținut cultural online.
- Rezultatele studiului lor au luat forma legii "**Creație și Internet**", adoptată de parlamentul francez cu o largă majoritate.

13 mai 2009

Sursă:

http://www.ifpi.org/content/section_news/20090513.html

ÎN SFÂRȘIT, UN PRIM PAS POZITIV PENTRU AUTORII, COMPOZITORII ȘI EDITORII DE MUZICĂ !

comunicat de presă al SACEM

La 13 mai 2009, adică la aproape 9 ani de la adoptarea directivei DADVSI și la 18 luni după semnarea acordurilor de la Palatul Elysée, legea care favorizează "difuzarea și protejarea creației pe Internet", a fost adoptată, după dezbateri tumultuoase, de către Parlament.

Bernard Miyet, președinte al **SACEM** (*Société des Auteurs, Compositeurs et Éditeurs de Musique*) a declarat: "**Această lege, de mult așteptată de către artiști, constituie un pas înainte binevenit după atâția ani de nepăsare. Ea reinstaurează, în mod oportun, în sânul societății noastre respectarea dreptului creatorilor de a trăi de pe urma creației lor și a valorii acesteia, într-o societate care păstrează echilibrul între garantarea drepturilor de autor și respectarea libertăților publice. Toți artiștii care s-au angajat, cu hotărâre și curaj, în lupta pentru respectarea muncii lor vor avea acum un motiv de satisfacție.**"

Adoptarea noii legi de către Parlament dovedește importanța pe care o acordă țara noastră, patria dreptului de autor, dezvoltării și înfloririi culturii sale.

În momentul când autorii, compozitorii și editorii de muzică suportă o degradare serioasă a încasărilor cuvenite drepturilor lor fonografice și videografice, care au scăzut de la 149,6 miliarde de euro la 100,1 miliarde de euro din 2003 până în 2008, era esențial să fie stopată această hemoragie, mai ales ținând cont de faptul că, în același interval, încasările de pe urma exploatarea rețelei Internet și multimedia n-au crescut decât de la 2 miliarde de euro la 8,6 miliarde de euro.

Odată cu începerea punerii în practică a legislației "ripostei graduale", al cărei caracter pedagogic urmărește sensibilizarea și responsabilizarea utilizatorilor rețelei Internet, ca și favorizarea dezvoltării serviciilor legale oferite prin Internet, SACEM va fi deosebit de atentă la efectele concrete ale legii asupra industriei muzicale, remunerării artiștilor și finanțării creației. Așa cum se prevede în textul legii, bilanțul aplicării sale va trebui întocmit rapid și cu regularitate, în vederea aprecierii eficienței fiecăreia din prevederile sale, iar pe de altă parte, în scopul evaluării capacității sale de a compensa pierderile suferite de deținătorii de drepturi de-a lungul mai multor ani. În funcție de aceste aprecieri vor putea fi formulate noile măsuri care ar urma să fie propuse pentru remedierea eventualelor dificultăți, ca și pentru responsabilizarea efectivă a tuturor celor care profită, direct sau indirect, de exploatarea, circulația și transportul operelor muzicale.

13 mai 2009

Sursă:

http://www.ifpi.org/content/library/SACEM_May09.pdf

Comunicatul de presă al SNEP (*Syndicat National de l'Édition Phonographique*)

Membrii **SNEP** au luat act cu profundă satisfacție de adoptarea definitivă a proiectului legii **Creație și Internet**. Ei țin să mulțumească președintelui, Guvernului și în mod special, ministrului Culturii, raportorilor proiectului și tuturor parlamentarilor care au susținut acest text. Ei îi salută pe toți profesioniștii, artiștii și creatorii care, în ultimele 18 luni, s-au mobilizat spre a propune o regulă a jocului pentru accesul la operele muzicale și audiovizuale pe Internet.

Această lege este rezultatul unui îndelungat proces de reflecție și concertare care, începând cu misiunea Olivennes și cu semnarea acordurilor de la Palatul Elysée în noiembrie 2007, a permis să se ajungă la protejarea creației în era digitalului.

Pentru viitor, trebuie să ne dorim ca HADOPI să funcționeze cât mai curând și ca misiunea sa pedagogică să-și atingă scopul.

13 mai 2009

Sursă:

http://www.ifpi.org/content/library/SACEM_May09.pdf

Riscuri de "derapaj" semnalate în cursul dezbaterilor parlamentare

Încă din faza dezbaterilor în Comisia pentru Drepturi, a fost semnalat faptul că, extinzând prevederile articolului 6 asupra comunicațiilor electronice, se cere abonatului la Internet să supravegheze și mesajele E-mail, cu alte cuvinte, corespondența particulară. "Aceasta arată că nava HADOPI începe să ia apă, deoarece supravegherea conexiunii la Internet, prevăzută în textul inițial, nu este suficientă", s-a mai spus în cursul dezbaterilor.

Într-un articol publicat de *Le Monde*, Bruno Ory-Lavollée, fost director al ADAMI (Societatea de Administrare a Drepturilor Artiștilor și Muzicienilor Interpreți), a prezentat dispozitivele tehnice aflate la dispoziția utilizatorilor rețelei Internet, care permit "fentarea" interdicțiilor impuse. Conform opiniei sale, pe care o împărtășim, "peer to peer" este o practică deja depășită. Internetul mobil permite, prin mijlocirea *streaming*-ului, accesarea și consultarea de fișiere multimedia, fără să fie nevoie de descărcare. Alte mijloace citate de către Ory-Lavollée sunt serverele Usenet, stocarea de fișiere pe servere îndepărtate, accesarea posturilor de radio și de televiziune difuzate prin Internet, transmiterea de fișiere prin intermediul chat-ului, sau ca attachment al mesajelor E-mail.

Dacă se are în vedere supravegherea corespondenței electronice private, este fiindcă se știe bine că, în curând, internauții o vor utiliza pe scară largă pentru partajare (*sharing*) de opere muzicale și audiovizuale. Inițiatorii legii HADOPI sunt deja obligați să astupe găurile din propriul proiect.

Altă obiecțiune adusă proiectului suna astfel: "Cum poți dovedi responsabilitatea titularului de acces atunci când cineva fraudează prin intermediul mesageriei electronice? Și cum poți afla dacă un cont de E-mail a fost utilizat pentru un schimb de fișiere piratate fără a-l supraveghea, supraveghere care presupune decizia unei autorități judiciare? Ce derapaj!"

Christine Albanel, în acel moment ministru al culturii, a replicat: "Am spus din capul locului că proiectul n-a prevăzut totul. Există, desigur, mai multe moduri de a pirata, dar utilizarea mesageriei electronice este unul destul de nesemnificativ, iar grosul downloadărilor are loc pe site-urile peer to peer. Obiectivul nostru este să diminuăm drastic pirateria, ceea ce alte țări au și reușit să facă. Astfel, în Suedia, unde, începând de la 1 aprilie, deținătorii de drepturi se pot adresa direct furnizorului de acces, utilizarea serviciilor de comunicații electronice s-a redus cu 40%! Crearea unui climat de descurajare a piratilor, acesta e obiectivul nostru."

Marc Rees

<http://p2602.canalblog.com/tag/hadopi>

Analiza proiectului de lege referitor la protejarea prin sancțiuni penale a proprietății literare și artistice pe Internet

Cu noul text al legii HADOPI, guvernul francez nu dă decât un răspuns formal criticilor Consiliului Constituțional, încredințând autorității judiciare atribuția suspendării accesului la Internet al persoanelor culpabile de piraterie.

Pe fond, recurgând la procedura simplificată, proiectul rămâne același grav atentat la libertățile individuale, deoarece nu garantează dreptul la un proces echitabil, așa cum este definit acesta de articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului:

- în fapt, această procedură simplificată exclude orice cercetare prealabilă;
- în plus, ea nu prevede desfășurarea anchetei judiciare care să permită verificarea validității probelor incriminatoare furnizate de HADOPI, deși acest aspect a fost deja ținta multor critici. De altfel, din moment ce este privativă de libertatea de expresie și de comunicare, suspendarea accesului este evident o sancțiune penală. **Întărirea capacității punitive a instanței prin intermediul ordonanței penale** (care este, în prezent, o procedură de excepție), **în spețe de importanța celor aflate în discuție, ar constitui un precedent periculos.**

Procedura cu judecător unic decizând prin ordonanță penală este totodată categoric improprie contenciosului infracțiunilor din domeniul dreptului de autor deoarece, fiind lipsită de anchetă judiciară, ea nu permite verificarea validității probelor prezentate judecătorului de către HADOPI. Prin faptul că acuzatului îi este imposibil să-și dovedească nevinovăția în cadrul procedurii, se stabilește prezumția de vinovăție a acestuia.

Or, în decizia sa din 10 iunie a.c., Consiliul Constituțional subliniază că o asemenea prezumție de vinovăție, care derogă de la principiul prezumției de nevinovăție proclamat de articolul 9 din Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului, nu poate fi stabilită decât cu titlu excepțional în materie contravențională - și anume, cu următoarele condiții:

- să fie respectat dreptul la apărare;
- ca fapta să inducă în mod rezonabil prezumția de încălcare a legii.

Recurgerea la procedura judecătorească unică și a ordonanței penale nu satisface aceste cerințe esențiale. Mai întâi, fiindcă nu garantează în suficientă măsură dreptul la apărare - și apoi, fiindcă adresele IP reținute de HADOPI ca dovezi ale infracțiunii nu permit să se formuleze bănuieli întemeiate. Valoarea probatorie a acestora este extrem de contestabilă deoarece:

- utilizarea frauduloasă a unei adrese IP constituie o practică curentă și ar fi greșit să se creadă că vreun mijloc de securizare ar putea să o prevină;
- așa cum au dovedit cercetătorii de la Universitatea din Chicago, site-urile peer-to-peer se pot trezi inundate de adresele IP ale unor utilizatori care, totuși, n-au frecventat niciodată site-urile în cauză.

Sursă:

http://www.laquadrature.net/files/LaQuadratureduNet_20090719_NoteHADOPI2AN.pdf

Ministrul culturii ia atitudine împotriva "*haimanalelor de pe Internet*"

Luând cuvântul în fața Adunării Naționale (Camera Deputaților) a Franței, ministrul culturii **Frédéric Mitterrand** a apărut noul text al legii privind downloadarea ilegală împreună cu dna **Michèle Alliot-Marie**, ministrul justiției.

Cei doi au deschis dezbaterile asupra noii forme a proiectului de lege privind pirateria pe Internet. Hotărâtă să susțină diverse moțiuni de procedură, opoziția de stânga a depus mii de amendamente la acest text adoptat de Senat la 8 iulie a.c., care, potrivit reprezentanților ei, "*nu aduce nici o centimă în plus artiștilor și creației*".

Frédéric Mitterrand nu e de acord cu atare viziune: "*E datorია noastră să ne opunem haimanalelor de pe Internet*", a declarat el, reamintind că proiectul legii HADOPI este urmarea unui acord semnat la palatul Elysée în noiembrie 2007 și susținut "*de marea majoritate a artiștilor francezi*". . . . "*În calitate de cetățean și de ministru al Culturii și Comunicațiilor, nu vreau să am acces la interpretările lui Arletty, Jean Seberg sau Michel Serrault, de pildă, prin mijlocirea piraților*", a încheiat el, în ovațiile deputaților de dreapta.

"*Vă prezint un text care este rezultatul exigențelor Consiliului Constituțional*", a spus ministrul de justiție. "*E un text echilibrat, pragmatic, care ... întărește protejarea libertăților, libertatea creatorilor și artiștilor cu drepturile lor recunoscute, libertatea de expresie a internauților, libertățile fundamentale ale cetățeanului, garantate de către autoritatea judiciară*".

În ce îl privește, fostul ministru socialist al Culturii Jack Lang a explicat într-un interviu acordat RTL motivul votului său în favoarea proiectului, care i se pare "*un text bun și just*". "*Dacă dorim ca Partidul Socialist să-și regăsească țelurile și vigoarea, e neapărat necesar ca exigența onestității intelectuale să se afle în centrul preocupărilor noastre*", a mai spus el.

Sursă:

<http://www.01net.com/editorial/504442/hadopi-2-frederic-mitterrand-fustige-les-chauffards-de-linternet/>

Inițiativă civică: se propune o alternativă la legea HADOPI

În perspectiva dezbaterilor privind creația digitală care vor avea loc înainte de sfârșitul acestui an, inițiativa **Platforma Creație Publică Internet** prezintă, sub deviza **Să construim împreună modelul de acces la cultura de mâine**, o primă propunere pentru reglementarea utilizării operelor și produselor purtătoare de drepturi conexe pe Internet, prin **sharing** între internauți. Platforma reprezintă o inițiativă civică, la care iau parte Uniunea Sindicatelor Artiștilor Interpreți și Creatori din domeniul muzicii, dansului și artei dramatice, UFC Que Choisir - cea mai veche asociație a consumatorilor din Franța și din Europa, ISOC France – asociație care are ca obiectiv promovarea utilizării Internetului ș.a. Inițiativa instituie un forum de dezbateri între titularii de drepturi, provider-ii de Internet și operatorii telecom având ca scop „elaborarea unor modele concrete și operaționale”. Poziția exprimată în comunicatul de presă al inițiatorilor este că „prin legea HADOPI 2, guvernul se încapățânează să urmărească obținerea controlului asupra Internetului. Noul text al legii HADOPI constituie o supralicitare periculoasă și sterilă, care nu va aduce nici măcar un ban în plus mediului creației intelectuale, ba chiar îi va provoca pierderi. E evident că acesta nu face altceva decât să amplifice resentimentele publicului față de artiști și de titularii de drepturi în general.”

"*E nevoie urgentă de o schimbare de direcție și de ajungerea, prin dialog și colaborare, la un model de difuzare a operelor care să asigure atât accesul tuturor la o cultură diversificată, cât și o remunerare echitabilă pentru artiști/creatori. Scopul platformei noastre este organizarea acestui spațiu rezervat discuțiilor, în care sperăm că fiecare își va găsi locul.*

Nu ignorăm faptul că guvernul a anunțat organizarea Statelor Generale ale Creației și Industriilor Culturale. Totuși, ne temem că acest eveniment, despre care se știe că nu va lua în discuție decât aspecte punctuale, nu va

permite să se ajungă la o schimbare de atitudine în privința digitalului, schimbare cerută de tot mai mulți factori implicați în activitatea industriilor culturale.

Printre temele care vor trebui abordate se află cea a licenței colective despre care se vorbește mai jos. Îi invităm pe toți cei care vor să ia parte la dezbateri să ne contacteze pentru a ne comunica punctul lor de vedere.

Conștienți de incertitudinile și de temerile industriilor culturale, constrânse să pună în discuție funcționarea lor în ansamblu, vă propunem să depășiți iluzia securitară incarnată de legea HADOPI și să colaborați cu noi la elaborarea unor modele de finanțare a culturii viabile pe termen lung, care să respecte libertățile individuale și să asigure o mai bună difuzare a operelor culturale” se mai spune în comunicat.

Sursă:

<http://www.creationpublicinternet.fr>

OMPI se alătură societăților de actori și de muzicieni pentru apărarea drepturilor acestora

La 23 septembrie a.c., Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale a semnat un acord cu Federația internațională a Muzicienilor (FIM) și cu Federația Internațională a Actorilor (FIA) în vederea sprijinirii eforturilor depuse pentru o mai bună recunoaștere a locului și importanței sociale a actorilor și muzicienilor.

Acordul, care a fost semnat de dl Francis Gurry, directorul general al OMPI, președinta FIA Agnete G. Haaland și președintele FIM John Smith, vizează mai ales ameliorarea statutului artiștilor interpreți și executanți din țările în curs de dezvoltare.

Acordul pune în evidență legăturile existente între proprietatea intelectuală, lumea muncii și preocupările specifice ale lucrătorilor culturali, sub aspectul dezvoltării și al diversității culturale. El prevede organizarea de activități comune în vederea ameliorării statutului lor economic și juridic, precum și acțiuni de sensibilizare cu privire la necesitatea susținerii artiștilor interpreți și executanți.

Actorii și muzicienii joacă un rol esențial în dezvoltarea potențialului creator al tuturor țărilor, mai ales al acelor în curs de dezvoltare. E de așteptat ca acest

acord să potențeze și protejarea artiștilor interpreți și executanți la nivel internațional.

Negocierile referitoare la un tratat privind protejarea interpretărilor și execuțiilor audiovizuale s-au aflat într-un impas în decembrie 2000, din cauza absenței acordului asupra cesiunii drepturilor de către artiștii interpreți și executanți în beneficiul producătorilor. De atunci, OMPI a purtat îndelungate consultări la nivel internațional în vederea elaborării de documente informative și pentru a face ca situația artiștilor interpreți și executanți să fie mai bine înțeleasă. Consultările care au avut loc de curând la Geneva între statele membre au permis organizarea unor dezbateri asupra acestei chestiuni, care rămâne pe ordinea de zi a Adunării Generale a Organizației.

FIA și FIM reunesc sindicatele actorilor și respectiv, pe ale muzicienilor din întreaga lume. Ele reprezintă mai multe sute de mii de artiști interpreți și executanți profesioniști, care își desfășoară activitatea în domeniile audio și audiovizual.

Sursă:

http://www.wipo.int/pressroom/fr/articles/2009/article_0039.html

Redactare, tehnoredactare, traduceri **Dan Predescu**
Direcția Registre, Gestiune Colectivă și Relații cu Publicul
1 octombrie 2009

ORDA

Calea Victoriei nr. 91-93, sect. 1, București 010067 / str. Transilvaniei nr. 2, sect. 1, București 010796
www.orda.gov.ro orda@orda.gov.ro 4021-317.5070 / 4021-3175080 / 4021-3115251